

การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี*

THE DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD
GOVERNANCE SYSTEM OF SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS IN CHON
BURI PROVINCE

¹พระมหาวีระ ธรรมเตโช (ภัทรกรินทร์) PhramahaVeera Dhammatejo (Phattarakrarin),

²สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo, ³สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: phramahaveera7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ใช้แบบสอบถามผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาระบบ ด้วยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน และขั้นตอนที่ 3 เสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูป/คน สรุปผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า หลักการบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 2) กระบวนการ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้าน และการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเป้าหมายปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ และหลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปสิ่งแวดล้อม หลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ 4) ผลกระทบ ข้อมูลป้อนกลับ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร ลักษณะขององค์การ และ 5) สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในองค์การ

คำสำคัญ: ระบบ, การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to propose school administration according to good governance system of secondary school administrators in Chonburi Province. It is a mixed research method and there are 3 research steps: Step 1: Study the current condition of the school administrators of secondary school administrators in Chonburi Province using questionnaires with 341 high school administrators and teachers, data were analyzed by statistical data such as frequency, percentage, mean, standard deviation. Step 2: developed the system by interviewing 10 key informants, and Step 3: propose school administration according to good governance system of secondary school administrators in Chonburi Province with focus group discussion of 10 experts. The findings were found that school administration system according to the good governance principles of secondary school administrators in Chonburi Province consisted of 5 parts: 1) inputs, 4 administrative principles and principles of good governance. 2) Process, 11 aspects of school administration process and administration and manage the school according to the principles of good governance. 3) Results or productivity exact purpose administrative resources, and there is coordination with each other for efficiency and effectiveness. There are goals, management factors and the nature of the management, division of labor, supervision, supervisory line payments for incentives and principles of management development, preparation, change, improvement or reform of the environment Principles of management for development by bringing competencies, or the existing capabilities in the management system into action. 4) Impact feedback, characteristics of administrative policies and practices, nature of the environment, Personnel characteristics, nature of the organization. 5) Environment, external environment and internal environment of the organization.

Keywords: System, School Administration, Good Governance, Secondary School Administrators.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุข ได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่เปลี่ยนไปจากเดิม ได้มีการยุบรวมกรมต่างๆ ในส่วนกลางเข้าด้วยกันทั้งนี้เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการทำงานและเอื้อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดแต่ละกรมโดยมุ่งหวังให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมาตรา 39 ระบุว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งหมายความว่าเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษามากขึ้นตามที่กฎหมายกำหนดโดยหวังว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจออกจากกระทรวงไปแล้ว ขั้นตอนการบริหารจะน้อยลงเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจในแต่ละเรื่องจะสั้นลง ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะพึ่งตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นการต่อเนื่อง โดยยึดกรอบแนวคิด และหลักการวางแผนที่ น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นหลักสมดุลง่ายยีน ส่วนวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดวิสัยทัศน์ระยะยาวในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีเป้าหมาย ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ “คนไทยมีลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐาน ที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคมและเตรียมคนให้มีทักษะการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีการเชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กับภารกิจด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การนำแนวคิดเกี่ยวกับระบบมาร่วมพัฒนาสถานศึกษานั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะแนวคิดระบบเป็นเป็นกลุ่มหนึ่งขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกันและมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้ เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อกระทำการกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการตามหลักการทฤษฎีระบบ มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้าและผลผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตตามลำดับองค์ประกอบของระบบ แต่ละองค์ประกอบของระบบ ต้องมีส่วนสัมพันธ์กันและมีผลกระทบต่อกัน หากองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไปก็จะมีผลการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย และทฤษฎีระบบ คำนึงผลของการปฏิบัติที่

จะเป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับ อาจมีมากกว่าหลายสิ่ง ซึ่งก็คือผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั่นเอง (จันทรานี สงวนนาม, 2545)

ผู้บริหารการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนมีองค์ความรู้วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาด้วยผู้บริหารในปัจจุบันจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะ เชิงมนทัศน์ (conceptual skills) เพื่อให้สามารถมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาหน่วยงาน หรือสถานศึกษาของตนเองได้อย่างถูกต้องและถูกทิศทาง (do the right things) มากขึ้น ทั้งนี้ยังเป็นผลมาจากผู้บริหารเหล่านั้นจะได้รับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ มากขึ้น จะต้องมีบทบาทเป็นผู้พัฒนานโยบายมากกว่าเป็นผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติมากขึ้น และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีทักษะในลักษณะดังกล่าวสูงกว่าที่เคยเป็นมานอกจากการพัฒนาทักษะเชิงมนทัศน์แล้ว ทักษะเชิงมนุษย์ (human skills) ก็มีความสำคัญและจำเป็นด้วยเช่นกันเพราะการบริหารยุคที่จะมีการกระจายอำนาจ บุคลากรในองค์กรจะเป็นผู้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นจะทำให้ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการศึกษา (interest groups) ต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ในสังคมชุมชนมากขึ้นจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ (leadership) สูงขึ้นมากกว่าที่อาศัยการสั่งการหรือใช้อำนาจบังคับดังที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์ทางการบริหาร เกี่ยวกับหลักการแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ตามทัศนะเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific approach) เพื่อให้เกิดทักษะเชิงเทคนิค (technical skills) ก็ยังคงจำเป็นอยู่ด้วยเช่นกัน เพราะสิ่งเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นวิชาชีพทางการบริหารได้ในระดับหนึ่ง และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสภาพความเป็นจริงของหน่วยงานหรือท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน แม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จะมีมาแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ด้วยการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการประชุมทางวิชาการ บทความข้อเขียนเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานทักษะขั้นสูงซึ่งกำลังกลายเป็นแนวโน้มสำคัญของโลก แต่การเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวขาดความต่อเนื่องจริงจังของทุกฝ่าย การไม่มีเจ้าภาพองค์กรที่เป็นหลักในการประสานงานและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน การอยู่นิ่งเฉย การทำแบบเดิมๆ ตามที่เคยชิน การรอรับนโยบายจากเบื้องบนแต่ฝ่ายเดียว ขณะที่การเมืองการปกครองไม่มีเสถียรภาพ ล้วนสร้างความเสียหายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศส่งผลให้ประเทศชาติขาดศักยภาพในการแข่งขันและเสียผลประโยชน์ เมื่อเปิดพรมแดนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 การเริ่มต้นในวันนี้อาจช้าไปนิด แต่ยังไม่สายเกินไปที่จะลงมือทำ โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กรจะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2555)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ให้โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ด้วยเหตุนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษามุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับ มีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า เยาวชนและประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ในปีงบประมาณ 2553 ได้กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบริหาร และจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

เหตุนี้ ผู้บริหารหรือผู้นำ หรือผู้จัดการองค์การหรือหัวหน้างาน ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยราชการหรือหน่วยงานเอกชนก็ตาม ย่อมต้องมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารไม่ดีแม้องค์การจะถูกต้องและดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นๆ ย่อมจะสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นจึงถือว่าผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการและตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารที่ผูกขาดอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเดียวการกระจายอำนาจในการบริหารยังขาดการแบ่งงานในส่วนต่างๆ ให้เป็นระบบยังมีน้อย การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรีจึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรีเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้จากหน่วยงานต่างๆ และทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้บริหารที่สมบูรณ์แบบนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากความสำเร็จในเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เจริญก้าวหน้า โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษา จาก

หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis) 2) ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 341 คน ด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ด้วยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ด้วยเลือกแบบเจาะจงซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือก และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ด้วยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการและผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน โดยการใช้แบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ผลกระทบ และสภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้าของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่

1.1 การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน

ด้านที่ 1 การบริหารงานวิชาการ 1) จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน 2) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 3) มีการกระตุ้นให้ครูจัดเตรียมแผนการสอน / แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนทำการสอน 4) การบริหารงานวิชาการเป็นการจัดการงานสำคัญของการบริหารของโรงเรียนโดยผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และสามารถดูแล ตรวจสอบงานวิชาการของโรงเรียนได้ เช่น งานหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา งานแนะแนวการศึกษา งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานแผนงาน และสารสนเทศฝ่าย 5) ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดตารางสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผลการศึกษา การสอนต่างๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงานนั้นๆ 6) การบริหารงานวิชาการมีหลักการบริหารที่สำคัญ 3 กระบวนการได้แก่ ขั้นวางแผนก่อนดำเนินงาน ขั้นการจัดดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และขั้นส่งเสริมและควบคุมงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องติดตามและควบคุมงานวิชาการให้ได้มาตรฐาน

ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคล 1) มีการทดลองปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการครูและประเมินผลอย่างยุติธรรม 2) ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ 3) และผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำลังคนที่ขาดแคลน 4) มีกระบวนการที่สำคัญในการจัดการ ได้แก่ การวางแผน

กำลังคน การกำหนดตำแหน่ง การกำหนดค่าตอบแทน การสรรหาและคัดเลือก การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอน หรือย้าย ขวัญและวินัย การพ้นจากราชการ 5) การบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรด้วยหลักคุณธรรมประกอบด้วย 4 หลักใหญ่ คือหลักความเสมอภาค คือ เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ หลักความสามารถ การบริหารคนหมู่มากต้องมีวิวัฒนาการ หลักความเป็นกลาง การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงฝ่ายใด หลักความมั่นคงเป็นการรับรองการเป็นอาชีพ มีทางก้าวหน้า มีค่าตอบแทน และสวัสดิการที่เหมาะสมที่เกียรติและศักดิ์ศรี

ด้านที่ 3 การบริหารงบประมาณ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารเงิน 6) การบริหารบัญชี 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน 8) มีการประชุมชี้แจงหลักการ/ระเบียบ/ขั้นตอนในการขอใช้งบประมาณ 9) มีการประชุมร่วมกันในการวางแผนการใช้งบประมาณทุกครั้ง 10) มีการบริหารงาน การเงินและทรัพยากร 11) การบริหารที่ต้องเน้นความละเอียดรอบคอบและโปร่งใส

ด้านที่ 4 การบริหารทั่วไป 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมนักเรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 12) การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน 13) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 14) การส่งเสริมสนับสนุนประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 16) งานบริการสาธารณะ 17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น 18) การบริหารงานทั่วไปจะมีขอบข่ายการบริหารอยู่ 4 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) กลุ่มงานธุรการและงานสารบรรณ 2) กลุ่มงานการเงินและพัสดุ 3) กลุ่มงานเลขานุการ 4) กลุ่มงานประสานงานทั่วไป

1.2 หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (ความเป็นธรรม) ได้แก่ 1) ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ 2) การสร้างแรงจูงใจและแรงผลักดันให้บุคลากรทำงานได้เต็มที่ 3) ให้โอกาสพัฒนาบุคคลกร โดยการศึกษา เสาะแสวงหาความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ 4) มีระบบบริหารการเงินและทรัพย์สินที่ชัดเจน เป็นขั้นตอน ตรวจสอบได้ 5) การสามารถที่จะร้องทุกข์ได้ เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา 6) การมีอำนาจอิสระของคณะกรรมการรับร้องทุกข์ในการพิจารณาคำอุทธรณ์ร้องทุกข์ของบุคลากร 7) บุคลากรได้รับข้อดีและข้อแก้ไขในการประเมินผลการทำงานในแต่ละช่วง 8) มีการกำหนดนโยบายการเงินที่เน้นเสถียรภาพของหน่วยงานในระยะยาว 9) มีการประเมินผลการใช้เงินงบประมาณจากรายได้ของหน่วยงานโดยพิจารณาจากผลผลิตและผลงานโดยคณะกรรมการประเมินผลของคณะกรรมการตำรวจประจำสถานีตำรวจ 10) มีคณะกรรมการกำกับตรวจสอบการบริหารการเงิน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 11) ตัวแทนบุคลากรหรือคณะกรรมการประจำโรงเรียน

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ 1) มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบตรวจสอบด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากร 2) มีการจัดอบรมพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารและบุคลากรทางการ

ศึกษาในองค์การให้ตระหนักในสิทธิและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3) มีแนวทางที่ส่งเสริมบุคลากรขององค์การให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้องตามหลักกฎหมาย และระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ 1) การประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบให้ประชาคมรับทราบ 2) การประกาศตารางเงินเดือนและขั้นเงินเดือนให้ประชาคมรับทราบ 3) กระบวนการในการพิจารณาความดีความชอบเป็นไปอย่างเปิดเผย 4) การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับรูปแบบต่างๆ ของการพัฒนาบุคลากร และหน่วยงานสถาน 5) มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกบุคลากรและประกาศให้ประชาคมรับทราบ 6) การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่างๆ 7) การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับแผนงาน กฎ ระเบียบของหน่วยงาน 8) การให้บริการและปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว 9) มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งต่างๆ 10) บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และปัญหาขององค์กร 11) บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์กร 12) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจนเพื่อให้ตรวจสอบได้ง่าย 13) ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถสื่อสารกันทั้งสองทาง

4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งผู้บริหาร 2) ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อเสนอแนะจากประชาคมในเรื่องนโยบายหรือการบริหาร 3) แผนงานของหน่วยงานได้มาจากความคิดของสมาชิกทุกคนในหน่วยงาน 4) ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของบุคลากรส่วนใหญ่ 5) ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่คนส่วนใหญ่ในประชาคมให้การสนับสนุน 6) บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาการได้รับการฝึกอบรม/การลาศึกษาต่อของบุคลากร 7) การทำงานเป็นทีมในการบริหาร 8) การตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารให้สอดคล้องกับนโยบาย

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) การใช้จ่ายต่างๆ เป็นไปตามความจำเป็นในแต่ละหน่วยงาน 2) มีการประเมินผลการใช้งานแบบภายหลัง คือ ดูที่ผลผลิตของงาน 3) การเปิดโอกาสให้ปรับเปลี่ยนแผนงานได้โดยง่าย เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4) ทุกหน่วยงานมีอิสระในการบริหารจัดการและตั้งจุดยุทธศาสตร์ในสถานของตนเอง โดยมีเกณฑ์กลางในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติ

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ 1) การใช้อำนาจบริหารจากระดับสูงสู่ระดับปฏิบัติเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา 2) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานทางวิชาการ 3) การบังคับบัญชาหลายขั้นตอนจะเป็นการประกันความถูกต้องและความยุติธรรมให้กับบุคลากร 4) ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดให้เจ้าหน้าที่ออกสืบสวนหาข่าวในเชิงลึก ผู้บริหารควรเปิดเป็นความลับ เพื่อรักษาความปลอดภัยของบุคคลกรผู้ปฏิบัติ 5) ผู้บังคับบัญชาควรมีอำนาจบริหารงานอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด 6) การลดจำนวนขนาดสร้างการบริหารงานของหน่วยงาน 7) คณะกรรมการมีขนาดเล็กเพื่อความคล่องตัวในการบริหาร

2. กระบวนการ ประกอบด้วยกระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้าน และการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน

2.1 กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมตรวจสอบ การจัดบุคลากรสู่หน่วยงาน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้น การประสานงาน การประเมินผล การรายงานผล และการดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ

2.2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล 4) ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลลัพธ์

3.1 วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2 มีเป้าหมาย ปักจายในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร

3.3 การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ

3.4 หลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปสิ่งแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือ ความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ

4. ผลกระทบ

4.1 ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 1) การจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ 3) นโยบายของโรงเรียนมีการตอบสนองต่อปัญหาคุณภาพการศึกษาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

4.2 ลักษณะของสภาพแวดล้อม 1) การพัฒนาบรรทัดฐานการดำเนินงานโดยมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การส่งเสริมให้มี ความมุ่งมั่นปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จของบุคลากรทุกฝ่าย การมีแรงกระตุ้นและผลักดันให้เกิด การปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ 3) ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้มีความอิสระในงานที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม

4.3 ลักษณะของบุคลากร 1) การมีความมุ่งมั่นจริงจังต่อ ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน 2) บุคลากรได้รับรู้เป้าหมายของโรงเรียนอย่างถูกต้องและตรงกัน 3) บุคลากรได้รับรู้บทบาทหน้าที่ และเป้าหมายในงานที่ตนรับผิดชอบ

4.4 ลักษณะขององค์กร 1) มีการจัดการองค์การโดยแบ่งฝ่ายต่างๆ ได้เหมาะสม 2) จัดการแบ่งฝ่าย ต่างๆเป็นฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายบริหารได้อย่างสัมพันธ์กัน

5. สภาพแวดล้อม

5.1 สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมทั่วไป ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม 2) สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อองค์การโดยตรง ได้แก่ ลูกค้า คู่แข่งขัน สภาพตลาดแรงงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ร่วมลงทุน

5.2 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ โครงสร้างองค์การ ระบบการบริหารจัดการ ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง คณะกรรมการบริหาร วัฒนธรรมองค์การ รวมทั้งหน้าที่งานต่างๆ ขององค์การ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

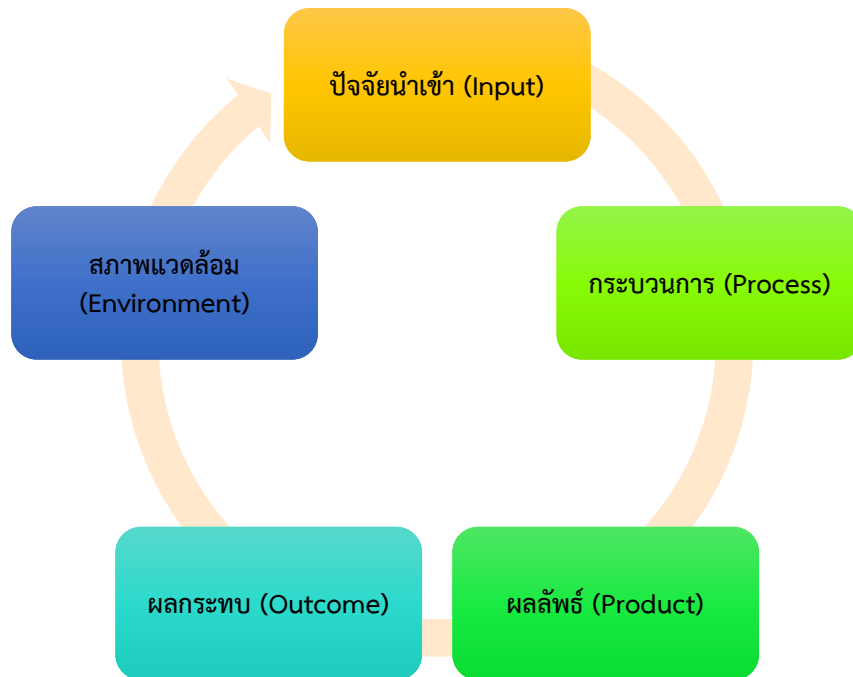
ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปักจายนำเข้า ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ส่วนที่ 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน ส่วนที่ 3 ผลลัพธ์ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) มีเป้าหมาย ปักจายในการบริหาร และลักษณะ

ของการบริหาร 3) การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ 4) หลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปลักษณะแวดล้อม และหลักการบริหาร เพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ ส่วนที่ 4 ผลกระทบ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ และส่วนที่ 5 สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ซึ่งระบบระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ทั้ง 5 ส่วนนี้สนับสนุนการบริหารโรงเรียนให้เกิดการบริหารที่ดีพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุรชัย สุระโย (หงษ์ตระกูล) (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1) การวิเคราะห์ระบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การบริหารจัดการ และ 2) การนำระบบไปใช้ ประกอบด้วย การเตรียมการดำเนินงาน การดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยปรับเปลี่ยนตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบันของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และปรับเปลี่ยนตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับสถาบันของสำนักงาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธธัญญ์ โออ้อม (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนาคือหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากรใน 3 ด้าน คือ ทางด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งระบบการบริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยการบริหารตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเกณฑ์การประเมินที่ทำให้เกิดมาตรฐานการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิญญ์ สิริภทโท (แฉ่มสายทอง), บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และพิรวัฒน์ ชัยสุข (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการ เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ (1) การบริหารงานวิชาการ (2) การบริหารงานบุคคล (3) การบริหารงานงบประมาณ (4) การบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาลอันเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วย (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความรับผิดชอบ (5) หลักการมีส่วนร่วม (6) หลักความคุ้มค่า

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี อันเป็นกระบวนการในการสร้างแนวทางหรือข้อกำหนดอย่างละเอียดของระบบ เป็นขั้นตอนสำคัญมีองค์ประกอบต่างๆ โดยมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกันจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มที่กำหนดแนวทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยนำเข้าของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี 1) การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป 2) หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. กระบวนการ (Process) 1) กระบวนการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุมตรวจสอบ การจัดบุคลากรสู่หน่วยงาน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้น การประสานงาน การประเมินผล การรายงานผล การดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ 2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล 4) ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลลัพธ์ (Product) 1) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) มีเป้าหมาย ปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร 3) การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ 4) หลักการ

พัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปลิ่งแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือ ความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ

4. ผลกระทบ (Outcome) 1) ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 2) ลักษณะของสภาพแวดล้อม 3) ลักษณะของบุคลากร 4) ลักษณะขององค์กร

5. สภาพแวดล้อม (Environment) 1) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร 2) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านการบริหารงานวิชาการโดยกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการไว้อย่างชัดเจน ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอนวางแผนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านการบริหารงานบุคคลโดยมีการวัดผลประเมินผลและติดตามผล การปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอประเมินบุคลากรด้วยผลงานทางวิชาการและผลการปฏิบัติงาน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดระบบโครงสร้างในการดำเนินงานบริหารงบประมาณสถานศึกษาที่ชัดเจน กำหนดบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงบประมาณ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดจากการบริหารงานงบประมาณอย่างจริงจัง

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารงานทั่วไป วางแผนและบริหารงบประมาณดำเนินการซื้อ-จ้าง ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน จัดการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนให้โปร่งใส คุ่มค่าและถูกต้องตามระเบียบราชการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 ควรศึกษาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. แหล่งที่มา <http://www.moe.go.th> สืบค้นเมื่อ 24 ม.ค. 2560.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- พระมหาวิญญู สิริภทโท (แช่มสายทอง), บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และพีรวัฒน์ ชัยสุข. (2563). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 7(3). 242-253.
- พระสุรัชย์ สุรชโย (หงษ์ตระกูล). (2560). **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. **วารสารการศึกษาไทย**. 30(1). 38-40.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. แหล่งที่มา <http://www.thePartnershipfor21stcenturyskills-youtube> สืบค้นเมื่อ 30 พ.ย. 2561.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **ข้อมูลสารสนเทศขั้นพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552**. トラด: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุทธธัญญ์ โอบอ้อม. (2557). **การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.